וְהָאִידָּנָא הוּא דְּלִיּוּהּ פַּרְסָאֵי – רק בזמנינו שינו הפרסים את מקום הגשר, אך שמואל ציין למקומו הקודם. עד עתה ביארו גבולות בבל שממזרח לנהר פרת. מוסיפה הגמרא לברר: אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לְרַב יוֹסֵף, לְהָא גִּיסָא דִּפְרָת עַד הֵיכָא – עד היכן הוא גבולה של בבל ממערב לנהר פרת. אָמַר לֵיהּ, מַאי דַּעְתָּיךְ לשאול על כך, שמא מְשׁוּם שהנך רוצה לברר על יחוסם של יושבי פִּירְם שעל שפתו המערבית של נהר פרת, הוי יודע שאפילו מְיַחֲסֵי דִּפּוּמְבְּדִיתָא – המשפחות המיוחסות שבפומבדיתא שהיא בין הפרת והחידקל, מִפִּירְם נָסְבֵי – נושאים נשים מבירם, ומוכח שבני בירם מוחזקים למיוחסים באנשי בבל.שנינו במסכת גיטין (ב.) שהמביא גט ממדינת הים לארץ ישראל צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם הגט לשם אשה זו, כיון שהם לא היו בקיאין בהלכה זו, אבל המביא גט מארץ ישראל למדינת הים אין צריך לומר כן, כיון שהיו בקיאין בהלכה זו. ודעת רב (שם ו.) שבבל כארץ ישראל לענין זה, ואף המביא גט ממנה אינו צריך לומר כן. ועתה מבארת הגמרא את גבולותיה של בבל לענין הבאת גט: אָמַר רַב פָּפָּא כְּמַאן דְּלָא קָיְימָא לֵיהּ לְיוּחְסִין – כשם שנחלקו רב ושמואל ורבי יוחנן לעיל (עא:), בגבולות בבל לענין יחוס משפחות, כָּךְ מַחֲלוֹקֶת לְעִנְיַן גִּיטִּין, מהו גבולה של בבל. וְרַב יוֹסֵף אָמַר שהַמַּחֲלוֹקֶת על גבול בבל אינה אלא לְעִנְיַן יוּחְסִין, אֲבָל לְעִנְיַן גִּיטִּין לְדִבְרֵי הַכֹּל גבול בבל הוא עַד אַרְבָּא תִּנְיָנָא דְּגִישְׁרָא – האגם השני של קנים וערבה שמצפון לגשר.אָמַר רָמֵי בַּר אַבָּא, המקום שנקרא חֲבִיל יַמָּא הוא תְּכִילְתָא דְּבָבֶל – כליל תפארתה של בבל לענין יוחסין, והערים שבתוכו הנקראות שׁוּנְיָא וְנוּבְיָא, הם תְּכִילְתָא דַּחֲבִיל יַמָּא – כליל תפארתו של חביל ימא. רַבִינָא אָמַר אַף העיר צִיצוֹרָא היא מהערים המיוחסות בחביל ימא. מביאה הגמרא ראיה: תַּנְיָא נַמִּי הָכִי שמקומות אלו הם המיוחסים ביותר, חָנָן בֶּן פִּנְחָס אוֹמֵר, חֲבִיל יַמָּא הוא תְּכִילְתָא דְּבָבֶל, והערים שׁוּנְיָא וְנוּבְיָא וְצִיצוֹרָא הן תְּכִילְתָא דַּחֲבִיל יַמָּא. אָמַר רַב פָּפָּא, וְהָאִידָּנָא – ובזמנינו אין משפחות שבה מיוחסים כל כך, משום דְּאַעֲרֵבֵי בְּהוּ כּוּתָאֵי – שנתערבו בהם כותים. דוחה הגמרא: וְלָא היא – לא נתערבו כותים בהם, אלא אִיתְּתָא הוּא דְּבָעָא מֵינַיְיהוּ – בקש כותי אחד לישא את בת המקום, וְלָא יָהֲבוּ לֵיהּ – לא נתנו לו להנשא לה, ולכך הוא הוציא עליהם לעז שמשפחותיהם נתערבו עם הכותים. מבארת הגמרא: מַאי חֲבִיל יַמָּא. אָמַר רַב פָּפָּא, זוֹ נמצאת על נהר פָּרָת דְּבוּרְסֵי – שאף בורסי מצויה על שפתו.מביאה הגמרא: מעשה בהַהוּא גַּבְרָא – אדם שרצה ליחס את עצמו כדי לשאת אשה, דְּאָמַר לְהוּ – לחכמים שבארץ ישראל, אֲנָא מִן שׁוּשׁ מֵישׁוּט – אני ממקום הנקרא 'שוּט מישוט'. עָמַד רַבִּי יִצְחָק נַפָּחָא עַל רַגְלָיו וְאָמַר, שׁוּט מֵישׁוּט בֵּין הַנְּהָרוֹת פרת וחידקל עוֹמֶדֶת. שואלת הגמרא: וְכִי בֵּין הַנְּהָרוֹת עוֹמֶדֶת מַאי חֲזִי – איזה מעלה יש בדבר. מיישבת הגמרא: אָמַר אַבָּיֵי אָמַר רַבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא, מאחר ומקומה בֵּין הַנְּהָרוֹת, חֲבֵרִי הִיא נחשבת כַּגּוֹלָה – כפומבדיתא לְעִנְיַן יוּחְסִין, דהיינו במקומות שיחוסן ודאי. מבררת הגמרא: וְהֵיכָא קַיְימָא – והיכן מקומה של שוט מישט. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאֲחֵי דְּקִירָא וּלְעֵיל – מדרום לאחי דקירא הנמצאת על שפת נהר פרת. שואלת הגמרא: וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (לעיל עא:) שיחוסה של בבל נמשך כלפי דרום רק עַד מַעֲבְרְתָא דְּגִיזְמָא ולא יותר, ואילו 'שוט מישוט' כיון שהיא דרומית ל'אידי דקירא' שהיא דרומית ל'מעברתא דגיזמא', נמצא שהיא מחוץ לגבולות יחוסי בבל. מתרצת הגמרא: אָמַר אַבָּיֵי, ישנה רְצוּעָה של קרקע דַּנְפָקָא – שיוצאת מחוץ לגבול וממשכת עד שוט מישוט, ואף רצועה זו היא בכלל בבל לענין יוחסין. אָמַר רַב אִיקָא בַּר אָבִין אָמַר רַב חֲנָנְאֵל אָמַר רַב, מקום נהר חַלְזוֹן ומקום הנקרא נִיהַוּונְדְּ חֲבֵרִי הִיא כַּגּוֹלָה – כפומבדיתא לְעִנְיַן יוּחְסִין. אָמַר לְהוּ אַבָּיֵי לֹא תְּצִיתוּ לֵיהּ – אל תקבלו את דבריו של רב איקא, שאינו אומר כן אלא משום שׁוֹבָמָה הִיא דְּנָפְלָה לֵיהּ הָתָם – אלמנת אחיו שמת בלא בנים נפלה לפניו ליבום משם, וכיון שרוצה לייבמה מייחסה. אָמַר לֵיהּ רב איקא לְאַבַּיֵי, אָטוּ דִּידִי הִיא – וכי אמרתי שמועה זו מעצמי שאתה חושדני כן, הרי שמועה זו דְּרַב חֲנָנְאֵל הִיא והבאתיה בשמו. אִוִּיל שַׁיְילוּהּ לְרַב חֲנָנְאֵל – הלכו ושאלו את רב חננאל על אמיתותה של השמועה, אָמַר לְהוּ, הָכִי אָמַר רַב, חַלְזוֹן נִיהַוּונְדְּ חֲבֵרִי הִיא כַּגּוֹלָה לְיוּחְסִין.

מבארת הגמרא: וְרב שיחס את בני חלזון וניהוונד פְּלִינָא – חולק אִדְּרַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא, דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר כָּהֲנָא, מַאי דִּכְתִיב (מלכים ב' יח יא) 'וַיֹּגֶל סנחריב מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת עשרת שבטי יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיַּנְחֵם בַּחלַח וּבְחבֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי', כך הוא ביאורה, 'חַלַח' זוֹ חַלְזוֹן, 'חָבוֹר' זוֹ חַדַיְיב, 'נְהַר גּוֹזָן' זוֹ נִינְוֵה, 'עָרֵי מָדָי' זוֹ חֻמְדָּן וְחַבְרוֹתֶיהָ – הערים הסמוכות לה, וְאָמְרֵי לָהּ – ויש שאומרים שזוֹ נִהַוּונְדְּ וְחַבְרוֹתֶיהָ. מבארת הגמרא: מַאי 'חַבְרוֹתֶיהָ'. אָמַר שְׁמוּאֵל, כְּרַךְ שבו נמצאות הערים מוּשְׁבֵי, חוּסְכֵי וְרוּמְכֵי. ומביאה הגמרא: שעל מקומות הללו שגלו עשרת השבטים אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְכוּלָּם לְפָסוֹל – כולם פסולים, משום שעובדי כוכבים נישאו לבנותיהם של עשרת השבטים, וולדם פסול, ונמצא שסובר רבי אבא שחלזון ולפי היש אומרים גם ניהוונד, היו בכלל המקומות שקבע רבי יוחנן שהם פסולים. בדברי שמואל שביאר שאחת מ'חברותיה' היא מושבי, ועליה אמר רבי יוחנן שהיא פסולה, קָסָלְקָא דַּעְתָּא – סברה הגמרא בתחילה שמוּשְׁבֵי חֲיֵינוּ מוּשְׁכֵנִי. מקשה הגמרא: וְהָאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אָבִין אָמַר שְׁמוּאֵל, מוּשְׁכֵנִי חֲבֵרִי הִיא כַּגּוֹלָה – כפומבדיתא לְעִנְיַן יוּחְסִין, והיאך מונה אותה שמואל בין הפסולים. מתרצת הגמרא: אֶלָּא מוּשְׁבֵי לְחוּד וּמוּשְׁכֵנִי לְחוּד – הם שני מקומות שונים, בני מושבי פסולים ובני מושכני מיוחסים. כיון שהוזכרו חלזון והדייב, מבארת הגמרא את הפסוק בדניאל העוסק בהם: דניאל ראה בחזיון ארבע חיות שרומזות לארבעת מלכויות שמשלו ושעתידים למשול בעולם. על המלכות השניה שנראתה כדב אמר דניאל (ז ה), 'וְהִנֵּה חַיְתָה אָחֳרִי תִּנְיָנָא דָּמְיָה לְדוֹב' – והנה חיה אחרת שניה דומה לדב, וְתַנֵּי רַב יוֹסֵף, אִלּוּ פָּרְסָיִים שנמשלו לדב, לְפִי שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין כְּדוֹב, וּמְסוֹרָבָלִין – ושמנים כְּדוֹב, וּמְנַהֲלִין שֵׁעָר כְּדוֹב, וְאֵין לָהֶם מְנוּחָה כְּדוֹב, שגם בהיותו קשור הולך ובא סביב עצמו. וכן רַבִּי אַמִּי, כִּי הֲוָה יָתֵיב קַמֵּי פָּרְסָאֵי דָּרְכִיב – כשהיה רואה פרסי רוכב, אָמַר, חֲזִינוּ דּוּבָּא נַיְידָא – זהו דוב נודד, כלומר, שאין לו מנוחה כדוב.

הגמרא ממשיכה להמשיל ולדמות בני אומות שונות: אָמַר לֵיהּ רַבִּי לֵוִי שהיה יודע להמשיל ולדמות, הַרְאֵנִי במשל למי דומים לְוִי שהיה יודע להמשיל ולדמות, הַרְאֵנִי בגבורתם לַחֲיָילוֹת הצבא שֶׁל בֵּית דָּוִד. המשיך לבקשו, הַרְאֵנִי למי דומים הַחֲרָיִן, אמר לו דּוֹמִין לְמַלְאֲכֵי חַבָּלָה. המשיך לבקשו, הַרְאֵנִי במשל למי דומים הִישְׁמְעֵאלִים. אמר לו דּוֹמִין בלבושם השחור לְשֵׁעִירִים [- לשדים] שֶׁל בֵּית חַכְפָּא. עוד בקשו רבי, הַרְאֵנִי במשל למי דומים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁבָּבָבֶל, אמר לו דּוֹמִים בבגדיהם הלבנים ובעטיפתם לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. מביאה הגמרא: כִּי הֲוָה נָיְחָא נַפְשֵׁיהּ דְּרַבִּי – בשעת פטירתו של רבי נזרקה נבואה בפיו וְאָמַר, עיר ששמה הוֹמָנְיָא אִיכָּא – יש בָּבֶל, וּכוּלָּהּ עַמּוֹנָאֵי הִיא – כל יושביה גרים עמונים. ועיר ששמה מַסְגַּרְיָא אִיכָּא בָּבֶל, וּכוּלָּהּ דְּמָמְזֵירָא הִיא – כל יושביה ממזרים. ועיר ששמה בִּירְקָא אִיכָּא בָּבֶל, וְשַׁנֵּי אֲחַיִם יֵשׁ בה שֶׁמַּחְלִיפִים נְשׁוֹתֵיהֶם זֶה לָזֶה. ועוד עיר ששמה בִּירְתָא דְּסַטְיָא אִיכָּא בָּבֶל, והַיּוֹם סָרוּ מֵאַחֲרֵי הַמָּקוֹם – ישראל שבה השתמדו. ומה שהביאם לידי כך הוא, דְּאַקְפֵי פִּירָא בְּכַוּורֵי בְּשַׁבָּתָא – הביבר שגידלו בו דגים הוצף בדגים בשבת, וְאָזִיל וְצָרִי בָּהּ בְּשַׁבָּתָא – והלכו וצדו את הדגים בשבת, וְעל מעשה זה שֶׁמִּתְּנֵיהוּ – נידה אותם רַבִּי אַחַי בְּרַבִּי יאשיה, וְאִשְׁתַּמּוּד – והשתמדו. עוד אמר רבי בנבואתו, מקום ששמו אַקְרָא דְּאַנְמָא אִיכָּא בָּבֶל, ואדם ששמו אַדָּא בַּר אַהֲבָה יֵשׁ בָּהּ,

וְהַיּוֹם יוֹשֵׁב וְנִכְנָס בְּחֵיקוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אבינו בברית מילה. וסיים רבי, הַיּוֹם נוֹלַד רַב יְהוּדָה בְּבָבֶל. מביאה הגמרא שמצינו כן דְּאָמַר מַר, כְּשֶׁמֵּת רַבִּי עֲקִיבָא נוֹלַד רַבִּי, כְּשֶׁמֵּת רַבִּי נוֹלַד רַב יְהוּדָה, כְּשֶׁמֵּת רַב יְהוּדָה נוֹלַד רָבָא, כְּשֶׁמֵּת רָבָא נוֹלַד רַב אַשִׁי, ובאו לְלַמֵּדְךָ, שֶׁאֵין צַדִּיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא צַדִּיק אחר כְּמוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א ה) 'וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ', כלומר, שקודם שקיעת שמשו [פטירתו] של צדיק אחד, כבר זורחת שמשו של צדיק אחר, וכן מצינו שֶׁעֵלִי הַכֹּהֵן זָרְחָה שִׁמְשׁוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הנביא הָרָמָתִי – מרמה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א' ג ב־ג), 'וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וְעֵלִי שֹׁכֵב בִּמְקוֹמוֹ וגו'' 'וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שֹׁכֵב וגו' בְּהֵיכַל ה'.מבארת הגמרא את הפסוק 'צָוָה ה' לְיַעֲקֹב סְבִיבָיו צָרָיו' (איכה א יז), רַב יְהוּדָה אָמַר – ביאר, שצוה ה' לעמון ומואב שהיו סביבות ארץ ישראל והצרו להם יותר משאר האומות, שאף בגלות ידורו סביבותם ויצרו להם, וּבְגוֹן הוֹמָנְיָא שישבה עמונים, שלקחם עמו סנחריב לבבל והושיבם סביב לִישראל בְּפוּם נַהֲרָא דבבל, והוסיפו להצר להם.

מביאה הגמרא מחלוקת בביאור דברי הנביא יחזקאל, 'וַיְהִי כְּהִנָּבְאִי וּפלטיהו בֶּן בְּנָיָהוּ מֵת בחצי ימיו וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וָאֶזְעַק קוֹל גָּדוֹל וָאֹמַר אֲהָהּ אֲדֹנָי ה'' (יחזקאל יא יג), רַב וּשְׁמוּאֵל נחלקו במשמעותה של זעקת יחזקאל, חַד אָמַר שהזעקה היתה לְטוֹבָה, כלומר שיחזקאל קונן מתוך צער על מותו של פלטיהו שנהג בצדקות, וְחַד אָמַר לְרָעָה, כלומר, שזעק משום שהיה רע בעיניו שפלטיהו מת מיתה יפה על אף שנהג ברשעות. מבארת הגמרא את מחלוקתם: מַאן דְּאָמַר שהזעקה היתה לְטוֹבָה – על שנהג פלטיהו בצדקות ומת, הרי זה כְּי הָא – משום שמצינו דְּאִיתְּנַדְּרָא דְּמֵישַׁן – השליט של מישן חַתְנֵיהּ דְּנבוכדנצר הָוֶה – היה חתנו של נבוכדנצר, וְשָׁלַח לֵיהּ לחמיו, מְבוּלֵי הַאי שְׁבָיֶיהּ דְּאִיתִּיתִי לָךְ – מכל אותם שבויים שהבאת לך, לֹא שַׁדַּרְתְּ לָן דְּקָאֵי לְקַמָּן – לא שלחת לי חלק שיעבדו לי. בָּעֵי לְשַׁדּוּרֵי לֵיהּ – רצה נבוכדנצר לשלוח לו מְשבויי יִשְׂרָאֵל, אָמַר לֵיהּ פְּלַטְיָהוּ בֶּן בְּנָיָהוּ לנבוכדנצר, אֲנַן דַּהֲשַׁבְנָן נִיקּוּ מִקָּמָךְ הָכָא – אנחנו החשובים נשאר לפניך כאן, וְאִילּוּ עַבְדִּין – עבדינו ששבית עמנו נֵיזִלּוּ לְהָתָם – ילכו למישן. שמע נבוכדנצר לדבריו ושלח למישן את עבדי ישראל ולא את ישראל עצמם. וְעל כך זעק וְאָמַר יחזקאל הַנָּבִיא, וכי מִי שֶׁעָשָׂה טוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל והציל את בני הגולה מלהיות עבדים, יָמוּת בַּחֲצִי יָמָיו. ומַאן דְּאָמַר שזעקה זו היתה לְרָעָה, למד כן מִדִּכְתִיב (שם יא א) 'וַתִּשָּׂא אתי רוּחִי וַתָּבֵא אֹתִי אֶל שַׁעַר בֵּית ה' הַקַּדְמוֹנִי הַפּוֹנֶה קָדִימָה [־ לצד מזרח], וְהִנֵּה בְּפֶתַח הַשַּׁעַר עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ, וָאֶרְאֶה בְתוֹכָם אֶת יַאַזַנְיָה בֶן עַזּוּר וְאֶת פְּלַטְיָהוּ בֶן בְּנָיָהוּ שָׂרֵי הָעָם', הרי שפלטיהו בן בניהו היה בתוך העשרים וחמשה איש. וכְתִיב (שם ח טז) 'וַיָּבֵא אֹתִי אֶל חֲצַר בֵּית ה' הַפְּנִימִית [־ העזרה] וארא וְהִנֵּה בְּפֶתַח הֵיכַל ה' בֵּין הָאוּלָם וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ כְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ, אֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֵיכַל ה' וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה', מבררת הגמרא, וכי מַמָּשָׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר וּפְנֵיהֶם קֵדְמָה – לצד מזרח, אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁאֲחוֹרֵיהֶם כְּלַפֵּי ההיכל שהיה בַּמַּעֲרָב העזרה, וּמָה תַּלְמוּד לוֹמַר '[וַאֲחוֹרֵיהֶם] אֶל הֵיכַל ה'. אלא הכתוב מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ מַפְרִיעִין עַצְמָם – מגלים את אחוריהם דרך גנאי וביזוי וּמַתְרִיזִין רעי מַעַצְמָם כְּלַפֵּי מַעְלָה. וְכֵיוָן שפלטיהו היה ביניהם, קָאָמַר עליו יחזקאל הַנָּבִיא, וכי מִי שֶׁעָשָׂה הָרָעָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל יָמוּת עַל מִיטָּתוֹ מיתה יפה כמיתת כל אדם.במחלוקת רב ושמואל לא נתבאר מי מהם מפרש לטובה ומי לרעה. מוכיחה הגמרא: תַּסְתֵּיים – יתברר להלן דִּשְׁמוּאֵל הוא זה דְּאָמַר לְרָעָה, ולא פירש לטובה שפלטיהו גרם שנבוכדנצר שלח את עבדי ישראל למישן ולא את ישראל. דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבִּין אָמַר שְׁמוּאֵל, העיר מוֹשָׁכֵנִי חֲרִי הִיא כשירה בַּנּוֹלָה – כפומבדיתא לְעניין יוֹחֲסִים, והעיר מַיְשׁוֹן לֹא חָשׁוּ לָהּ, ואין ביושביה לֹא מְשׁוּם פסול עֲבָדוּת וְלֹא מְשׁוּם פסול מַמְזֵרוּת, אֶלָּא רק כֹּהֲנִים שָׁהִיוּ בָּהּ לֹא הִקְפִּידוּ עַל הַגֵּרוּשׁוֹת, ולכך יש בה חללים וחללות שפסולות לכהונה. וממה שלא חשש שמואל במישן לעבדות, מוכח שסובר שלא נשלחו עבדי ישראל למישן בזמן נבוכדנצר, ונמצא אם כן שלדעת שמואל זעקת הנביא מתפרשת רק לרעה. דוחה הגמרא: לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ שְׁמוּאֵל אָמַר לְטוֹבָה, וּשְׁמוּאֵל שאמר שלא חשו במישן לעבדות, אין כוונתו שלא היו עבדים במישן, אלא הולך לְמַעֲמֵיהּ – לשיטתו, דְּאָמַר הַמַּפְקִיר עֲבָדוֹ יָצָא לְחֵירוּת, וְאֵינוֹ צָרִיךְ נֵט שְׁחִרור כדי להתירו להנשא לבת ישראל, שֶׁנֶּאֱמַר לענין אכילת קרבן פסח (שמות יב מד) 'וְכָל עֶבֶד אִישׁ מִקְנַת כָּסֶף וּמַלְתָּה אתו אָז יֹאכַל בּוֹ', ואין לפרש שבא הכתוב למעט שרק עֶבֶד הקנוי לְאִישׁ קרוי עבד וְלֹא עֶבֶד הקנוי לְאִשָּׁה, שהרי ודאי אף עבד אשה הוא עבד גמור. אֶלָּא כוונת הכתוב, שרק עֶבֶד שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְשׁוּת לְרַבּוֹ עָלָיו לשעבדו למלאכתו קָרוּי עֶבֶד, אבל עֶבֶד שֶׁאֵין לְרַבּוֹ רְשׁוּת עָלָיו, כגון שהפקירו, אֵין קָרוּי עֶבֶד, אלא משוחרר הוא ודינו כישראל. ואף אותם עבדים שהובאו למישן, כיון שנגזלו מישראלים על ידי נבוכדנצר ונתייאשו הבעלים מהם והפקירום, דינם כישראל, ולפיכך לא חשש שמואל להם משום עבדות.הגמרא מבארת את דינם של שאר ארצות לענין יוחסין: שנינו במשנה לעיל (סט.) שהפסולים עלו מבבל עם עזרא, וביארה הגמרא לעיל (סט:) ששנו לשון 'עלו מבבל' ללמדנו שעשה עזרא את בבל נקיה מן הפסולים, אך בשאר ארצות עדיין מעורבים פסולים. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, משנה זו ששינוי שרק בבל נקיה מן הפסולים ולא שאר ארצות, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר הִיא, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים שכָּל הָאֲרָצוֹת, בְּחֶזְקַת כְּשֵׁרוּת הֵם עוֹמְדוֹת. מביאה הגמרא: אֲמַיְמַר שָׁרָא לֵיהּ – התיר לְרַב הוּנָא בַּר נָתָן לְמִינְסַב אִיתְּתָא – לשאת אשה מִמְּחוֹזְיֵיתָא, על אף שמחוזא אינה בתוך גבולי בבל האמורים לענין יוחסין. אָמַר לֵיהּ רַב אַשִׁי לאמימר, מַאי דַּעְתִּיךְ להתיר לשאת משם. אם משום דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל, זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר שאשר ארצות אינם מיוחסות, אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים שכָּל הָאֲרָצוֹת בְּחֶזְקַת כְּשֵׁרוּת הֵן עוֹמְדוֹת, וסמכת על דבריו וכדעת חכמים. וְהָא בֵּי רַב כַּהֲנָא לֹא מַתְנֵי הָכִי – בבית מדרשו של רב כהנא לא שנו כן בשם שמואל, אֲבָל מַתְנֵי הָכִי בשם שמואל, וְכֵן בֵּי רַב זְבִיד לֹא מַתְנֵי הָכִי, אלא שנו כמו שאמר רב יהודה לעיל (עא.) בשמו, שכל הארצות עשיה לארץ ישראל, דהיינו ששאר הארצות מעורבים בפסולים ואינם מיוחסים. מביאה הגמרא: שַׁאפֵּילּוּ הָכִי לֹא קִיבְּלָהּ אמימר מִינֵּיהּ דרב אשי לחשוש לפסולים בשאר ארצות, מְשׁוּם דְּאמימר שְׁמִיעַ לֵיהּ מֵרַב זְבִיד דִּנְהַרְדְּעָא, שלדעת שמואל המשנה כרבי מאיר, אבל חכמים סוברים ששאר ארצות מיוחסים, וסמך על דבריו. הגמרא מביאה מחלוקת בדין ממזרים ונתינים לעתיד לבא: תָּנוּ רַבָּנָן, מַמְזֵירֵי וּנְתִינֵי טָהוֹרִים לֶעָתִיד לָבֹא, ויותרו לבא בקהל, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֵין טְהוֹרִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (יחזקאל לו כה) על הגאולה העתידה, 'וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם', ומשמע שיטהרו כל הפסולים. אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר לרבי יוסי, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר בהמשך הפסוק 'מִכֹּל טֻמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גִּלּוּלֵיכֶם', הרי למדים שרק מטומאת אלו יטהר אותם, וְלֹא מִן הַמַּמְזֵרוּת. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי לרבי מאיר, כְּשֶׁהוּא מוסיף וְאוֹמֵר (שם) 'אֲטַהֵר אֶתְכֶם', חֲזִי אוֹמֵר שאַף מִן הַמַּמְזֵרוּת יטהרו.

60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118

המשך בעמוד קמג

צַוָּרְנֵי צַוָּרְנֵי קוֹלְרִין – ומוציא מאתנו חבורות חבורות של פסולי ממזרות שנתערבו בנו.

הגמרא מביאה מחלוקת אם גר מותר בממזרת: תָּנוּ רַבָּנָן בתוספתא (פ״ה ה״ג), **גֵּר נוֹשֵׂא** – רשאי לישא **מַמְזֶרֶת**, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, גֵּר לֹא יִשָּׂא מַמְזֶרֶת.** ממשיכה התוספתא, **אֶחָד גֵּר וְאֶחָד עֶבֶד מְשׁוּחְרָר וְחָלָל, מוּתָּרִים בְּכֹהֶנֶת.** מבארת הגמרא, **מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי** שמתיר גר בממזרת, משום דְּחַמְשָׁה קְהָלֵי כְּתִיבִי – נאמרו בתורה חמשה לשונות אזהרה וחמישה לשונות ׳קהל׳ בענין פסולי יוחסין, והרי ניתן היה לכלול אותם באזהרה אחת ובלשון ׳קהל׳ אחד, אלא יש לדרוש כך,